

nienke, wat doe je
voor
een
ander?

dleuwke
winsemius

**NIENKE, WAT DOE JE
VOOR EEN ANDER?**

DIEUWKE WINSEMIUS

**NIENKE, WAT DOE JE
VOOR EEN ANDER?**

Met illustraties van Tiny van Asselt

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH N.V. - NIJKERK

1. De vakantie begint

Gistermiddag om halfvier is dan eindelijk de vakantie begonnen. In het begin van de middag heeft mijnheer Koster nog een prachtig kerstverhaal verteld en de hele klas heeft ademloos zitten luisteren. Want als mijnheer Koster vertelt, is het net of je het ziet gebeuren, zo mooi kan hij het.

Het verhaal ging over een moeder met een dochttertje van tien jaar, even oud dus als de meeste kinderen uit de klas. Jenneke heette dat meisje. De moeder van Jenneke ging ieder jaar met Kerstmis zieke mensen bezoeken in een arme wijk van de stad. Dat deed ze al jaren. Helemaal alleen trok ze er dan op uit en overal vertelde ze van de Here Jezus. Zij vertelde hoe God Zijn enige Zoon uit de hoge hemel naar de aarde gestuurd had om de mensen zalig te maken, ook de zieken en treurigen. Ze kon heel mooi vertellen, die moeder van Jenneke. En de mensen die haar hoorden werden blij en dankbaar van binnen.

Andere jaren bracht die moeder haar dochttertje altijd bij de burens, zodat zij rustig en ongestoord haar werk kon doen, maar dit jaar had Jenneke gevraagd of zij mee mocht. Ze was nu toch al tien?

„En als u dan het kerstverhaal gelezen hebt, zal ik daarna een versje zingen,” had Jenneke gezegd, „een kerstversje.” Want zij kon héél, héél mooi zingen.

En het mocht van moeder. Zo ging Jenneke mee naar alle zieke

mensen. Wat was ze blij dat ze nu met Kerstmis ook iets voor andere mensen kon doen! Net als moeder.

„Engelkens door 't luchtruim zwevend,” zong ze. En het klonk zo zuiver en helder, vooral als ze dan aan „Glóóória” toe was, met die hele lange o's, waarbij je haast adem te kort kwam. Dan zeiden sommige zieken dat ze een engelenstemmetje had . . .

Nienke Gerritsen heeft muisstil in haar bank gezeten en soms moest ze even op haar onderlip bijten om nog beter te kunnen luisteren. Toen mijnheer Koster begon te vertellen, waren haar ogen nog wel even weggedwaald naar de stapel grote zwarte enveloppen, die op een hoek van de lessenaar lagen. Dat waren de rapporten, die straks uitgedeeld zouden worden. Hoe zou haar rapport zijn? Zou ze vooruitgegaan zijn? Of zou mijnheer Koster lagere cijfers geven dan de mijnheer uit de vorige klas?

Maar lang heeft ze niet aan de rapporten gedacht. Hoe kon je nu aan iets anders dan aan het verhaal denken als mijnheer Koster vertelde?

Het verhaal van het meisje Jenneke, dat met haar moeder mee mocht. Ach, heerlijk moest dat geweest zijn voor Jenneke om daar bij al die zieke en arme mensen te mogen zingen van de engelen en van het Kindje klein en teer.

De moeder had ook iets voor de zieken meegebracht. Wat fruit of een koek. En voor ieder een boekje met het kerstverhaal uit de bijbel en een prachtig gekleurde tekst. En Jenneke mocht al het meegebrachte op de tafel uitstallen als moeder met de zieke sprak.

Hè, heeft Nienke gedacht, zo iets moest ik nu ook eens kunnen doen. Ze zou vader om geld voor fruit kunnen vragen en Roosje zou best een cake extra kunnen bakken. Die zou ze dan ook mee kunnen brengen. En ze kon toch ook heel mooi zingen? Op het laatste rapport had ze er een acht voor gehad. O, ze zou nog veel

meer kunnen doen. Ze zou bijvoorbeeld een verhaal kunnen voorlezen uit het grote kerstboek, dat ze van oma heeft gekregen. Met Kerstmis iets doen voor een ander, heeft Nienke gedacht, kon ik dat maar! Net als Jenneke.

En nu is het vakantie. Nienke is alleen in de kamer. Op de schoorsteenmantel staat haar rapport. In de zwarte enveloppe.

„Bravo,” heeft vader gezegd. „Heel mooi.” En hij heeft een gladde zilveren gulden in haar hand geduwd. „Voor elke punt, die je straks met Pasen vooruit bent gegaan, krijg je er van mij een kwartje bij,” heeft hij beloofd.

Nienke heeft het geld meteen in haar spaarpot laten glijden. Het is dof neergevallen op het andere geld. Nienkes spaarpot is alweer behoorlijk vol. Het halve jaar is dan ook bijna weer om en elk halfjaar wordt de spaarpot geleegd. Het geld brengt ze dan met moeder naar de spaarbank. Die spaarbank, nou, dat vindt Nienke toch zo iets akelig! Elke keer als je spaarpot zo lekker vol wordt, moet je hem legen en het geld, al die kwartjes en dubbeltjes en nu ook weer die zilveren gulden, moet je naar die spaarbank brengen. En dan heb je weer niets.

Als die mijnheer achter het loket er nu nog een beetje blij mee was! Maar nee hoor! Hij schuift altijd in één keer het geld naar zich toe en dan verdwijnt het in een houten bak. Natuurlijk

schrijft hij wel in een boekje hoeveel je gebracht hebt en moeder zegt dat ze later vast blij zal zijn dat er geld gespaard is. Maar later . . . dat duurt nog zo lang, daar heb je nu niets aan.

Moeder was ook blij met het rapport. Vooral die tien voor het psalmversje, die vond moeder het allermooiste. Vader heeft meteen zijn krabbel onder aan de bladzijde gezet. Een hele grote G met een onleesbare haal er achteraan. Nienke heeft het dunne boekje weer in de zwarte enveloppe geschoven. Na de vakantie moet ze het weer bij mijnheer Koster inleveren.

Nienke staat voor het raam. Ze kijkt naar buiten. Het is druk in de straat. Langs het trottoir staan asemers en vier mannen in blauwe overalls zijn bezig de emmers leeg te maken in een grote grijze auto. De mannen hebben ook grijze handschoenen aan. De lege emmers zetten ze weer op de stoep. Waar zou al die rommel nu blijven? Nienke kijkt de auto na tot de hoek van de straat. Jammer dat er geen sneeuw ligt. Ze kijkt eens naar de lucht. Die is wèl grijs en het is ook koud buiten. Er zou best sneeuw uit de lucht kunnen vallen. Dan zou ze Roosje vragen of die de slee van de zolder wilde halen.

Rosje is in de keuken aan het koken. Ze heeft het druk, heeft ze gezegd. Zeker koken voor de zondag.

Moeder is naar de zaak. Vlak voor Kerstmis is het altijd erg druk en dan helpt moeder vader in de winkel. Nienke heeft al gevraagd of zij dit jaar ook niet een beetje kan helpen. Ze is nu toch al tien? Ze zou de deur kunnen openhouden voor de klanten of hun wijzen waar de lift is. Maar moeder heeft gezegd dat ze nog een paar jaartjes geduld moet hebben. Geduld? Ba! Daar heeft Nienke niet veel van in voorraad.

Jenneke hoefde geen geduld te hebben, denkt ze een beetje boos. Die mocht wèl met haar moeder mee. Zieke mensen opzoeken en voor hen zingen. En fruit en koek uitdelen.

Ze loopt eens naar de keuken. Roosje is niet aan het koken, maar ze poetst het koper.

„Roosje poetst het koper!” lacht Nienke. „Kooosje roetst het poker! Poesje koost het roper! Hahaha!” Via de keukenstoel klimt ze boven op de tafel.

„Ja, ja,” lacht Roos terug, en ze veegt met haar mouw een lok uit haar gezicht. „Ja ja, steek jij de gek maar met Roos.”

„Dat doe ik niet, hoor,” zegt Nienke. „Maar ik draai nu een keer graag alles om. Dan kun je soms lachen. Je krijgt vaak de gekste woorden.” Nienke kijkt naar het aanrecht, waarop Roosje alle dingen heeft gezet die gepoetst moeten worden. „Toe Roos, mag ik helpen? Zal ik uitwrijven?”

„Niks hoor,” zegt Roosje, „je zou veel te vieze handen krijgen. Kijk maar eens naar die van mij.” En ze steekt Nienke een paar zwarte poetshanden toe.

Nienke kijkt verontwaardigd. „Jij wast die van jou toch ook weer schoon? En als ik vuil ben, zeg je anders altijd dat er gelukkig nog zeep in de wereld is. Toe, geef me maar gauw een doek, ik heb toch niets te doen.”

„Vooruit dan maar. Maar eerst je schortje voor, anders kan ik je jurk weer wassen.”

Nienke heeft een mooi schortje. Dat heeft ze zelf gemaakt op de handwerkles. Het is rood geruit en langs de onderkant heeft ze een brede streep kruisjes geborduurd. Blauw en geel. Het schortje hangt naast moeders witte jasschort in de kelder. Nienke knoopt vlug de banden vast en intussen heeft Roosje een schone flanellen doek gezocht uit het poetsmandje.

„Hahaha, moet je kijken,” lacht Nienke luid. „Dat is nog een oude pyjamabroek van mijzelf. Weet je wel, Roos, waar het jasje van versleten was.” Ze houdt de pyjamabroek een eindje van zich

af. „Dat had je niet gedacht, hè ouwe hokseboks, dat ik met jou nog eens een koperen ketel zou poetsen?”

Roosje doet poetsspul uit een busje aan haar eigen doek en wrijft de koperen ketel en de kandelaar in tot ze helemaal vies en streperig zijn. Ook vaders asbak en de grote houtblokken-emmer.

En Nienke wrijft alles met haar oude broek glanzend en glimmend als goud. Het puntje van haar tong verschijnt zo nu en dan tussen haar lippen, zo inspannend is het.

„'t Wordt prachtig, hè Roos?”

„Nou, jij kunt het,” prijst Roosje.

„Scheelt het jou nu ook dat ik geholpen heb?” vraagt Nienke met een diepe rimpel boven haar neus. Samen met Roosje brengt ze al het koper weer op zijn plaats in de kamer.

„Kind, ik ben wel een uur eerder klaar,” antwoordt Roosje, en ze knipoogt eens tegen Nienke.

Nienke knikt tevreden. „Dan is het goed . . . Weet je, Roos, ik zou zo graag met Kerstmis eens echt iets voor een ander willen doen, maar ik kan nooit iets bedenken. Mijnheer heeft gisteren zo'n prachtig verhaal verteld van een meisje, Jenneke heette ze. Die mocht met haar moeder mee zieke mensen bezoeken. En dan mocht ze zingen en zo. O, 't was schitterend!” Ze loopt weer achter Roosje aan naar de keuken. „Maar ik kan nooit iets voor een ander doen. Nou ja, koper poetsen en afstoffen en zo, dat natuurlijk wel. Maar ik bedoel echt iets voor Kerstmis.”

„Ja ja,” knikt Roosje begrijpend, „ik snap wel wat je bedoelt. Ja, misschien . . . heel misschien . . . als je dat zou willen tenminste . . . misschien weet ik wel iets wat je zou kunnen doen. Je hoeft niet, maar als je zin zou hebben . . .”

„Wat dan?” Nienke is meteen reuze nieuwsgierig en schudt

Roosje aan de arm. „Wat doen? Of bedoel je soms het zilver poetsen? Het oude zilveren theeservies?”

„Welnee,” zegt Roos, „zilver poetsen is toch niet echt iets voor Kerstmis, al moet het wel gebeuren? Ik zal je zeggen wat het is. Nu ik met de feestdagen niet naar huis ga, wilde ik een paar zieke mensen bij ons in het dorp een kaart sturen. Maar een gewone kerstkaart uit de winkel vind ik niet zo leuk, die krijgen ze genoeg. En nu had ik gedacht: jij kunt zo mooi tekenen. Als jij nu eens een paar extra mooie kerstkaarten zou willen tekenen. Dan moet je een paar briefkaarten kopen. Hoe vind je dat? Zou je dat kunnen?”

„Knollig,” zegt Nienke. Ze doet meteen haar mantel aan om naar het postkantoor te gaan. Dat wordt een enig werkje!

Ze huppelt over straat. De meeste winkels waar ze langs komt, hebben al kleurige kerst-etalages. Kerstbomen met heel veel zilveren slingers en ballen. Rode kerstklokken en glinsterende sneeuw.

Maar Nienke blijft niet staan kijken, ze loopt vlug door naar het postkantoor. Door de draaideur zwiept ze naar binnen. Daar is het lekker warm. Voor alle loketten staan mensen te wachten. Nienke zoekt het loket, waar met rode letters „postzegels” boven staat. Daar verkopen ze ook briefkaarten. Ze gaat achteraan in de rij staan. Zes mensen staan er vóór haar en als er weer eentje klaar is, schuifelt het hele rijtje een stapje naar voren. Eindelijk staat ze voor het loket.

„Vijf briefkaarten,” zegt ze, en ze legt de gulden neer, die Roosje haar heeft meegegeven. „Neem maar een paar kaarten meer, dan hebben we eentje voor het breken,” heeft Roos gezegd. Hahaha, net of een papieren briefkaart breken kan!

De mijnheer achter het loket zegt: „Alsjeblieft jongedame, vijf-

tig cent," en hij legt de briefkaarten met vijf dubbeltjes voor haar neer.

„Jongedame!!” Nienke gniffelt even. Ze vindt het wàt leuk als de mensen jongedame tegen haar zeggen. Vroeger zeiden ze altijd zusje of zus. Ba! Net of je nog een kleuter bent.

Met de kaarten in de hand komt ze weer thuis. Onderweg heeft ze al bedacht hoe ze het zal doen, hoe ze mooie kerstkaarten kan maken.

In de gang laat ze haar mantel van haar rug glijden en duwt hem met de voet in een hoek onder de kapstok. Ze heeft nu geen tijd om hem aan het lusje te hangen. Ze holt naar de kamer, waar Roosje juist kolen op de haard doet.

„Roos, heb je ook een oude tandenborstel voor me? En mag ik dan een zeef uit de keuken gebruiken, die met de kleinste gaatjes?”

Roosje schudt niet-begrijpend haar hoofd. „Een oude tandenborstel? Nee, die heb ik niet. Wel een oud stofkwastje, kan dat ook? Wat zal er gebeuren?”

„Ja,” lacht Nienke geheimzinnig, „dat vertel ik nu eens lekker niet. Dat is nu mijn geheim.” Ze legt een dikke krant op de tafel en zoekt haar verfdoois op. In een blikken bekertje doet ze wat water en daarin wat rode verf. Ziezo, dat wordt een mooi kleurtje. Net limonade. Toch zal ze er maar niet van drinken.

Nu moet ze een stevig stuk papier zien te vinden. Wacht eens, die kaart die ze met haar verjaardag van oma heeft gekregen, die kan ze goed gebruiken. Op de schrijfkant tekent ze een prachtige ster. Een ster met vijf punten, drie korte en twee lange. De langste punt wijst naar beneden en daar tekent ze een klein huisje onder, een huisje met een bol dak. In dat huisje een deur en een raam. Zo, dat is een mooie tekening. Het is de ster die de Wijzen uit het oosten zagen, de ster die boven Bethlehem bleef staan.

„Wijzen uit het oosten, uit zo verre land,
zij zochten onze Here met offerand’,”

zingt Nienke.

Uit moeders naaidoois zoekt ze een klein handwerkschaartje en heel precies en voorzichtig knipt ze de ster en het huisje uit. Het

huisje, dat is de stal waarboven de ster bleef staan. Het worden maar pietepeuterige stukjes papier, maar dat moet juist, anders passen ze niet op de briefkaart.

O, wat is het moeilijk om de raampjes en het deurtje goed uit te knippen zonder dat het papier inscheurt. Nienke doet het heel langzaam. En ja hoor, het lukt! Ze legt de beide figuurtjes nu op de nieuwe briefkaart en met een paar spelden prikt ze de ster en het huisje stevig vast. Ze moeten niet kunnen verschuiven.

Het kwastje houdt ze nu in de rechterhand en doopt het in de limonade. Met de linkerhand houdt ze de zeef vlak boven de

briefkaart met de figuurtjes en dan wrijft ze met de natte kwast over de zeef.

Nienke zucht van inspanning. Dat gaat schitterend! Er komen wel duizend piepkleine rode spatjes op de briefkaart en op de figuurtjes. En het is maar goed dat ze eerst een krant op de tafel heeft gelegd, want daar komen ook heel wat spatjes op.

Even later legt ze de zeef en de kwast weg en heel voorzichtig bij de hoeken neemt ze de briefkaart op. De figuurtjes mogen er nog niet af, dan zou alles kunnen vlekken. Op de schoorsteenmantel legt ze hem neer om te drogen en dan roept ze Roosje.

„Roos! Kom eens kijken hoe mooi het is geworden!”

Roosje komt uit de keuken. Ze is juist bezig aardappelen te schillen. Ze heeft vuile modderhanden en die houdt ze een heel eind van zich af in de lucht om haar schort niet vies te maken.

„Ga je vliegen, Roos?”

„Ik vliegen?” roept Roosje ontsteld. „Nooit van mijn leven!”

„O, ik dacht het. Je hield je armen zo wijduit, net als vleugels.” De briefkaart boven de kachel krult wel een beetje op, maar dan stopt Nienke hem straks als hij helemaal droog is, kurkdroog, een poosje achter in de bijbel. Dan trekt het papier wel weer recht.

Nienke neemt de spelden uit de ster en uit het stalletje en als ze dan de figuurtjes voorzichtig tussen duim en wijsvinger opneemt, zie je pas wat een prachtige tekening die rode spatjes op het papier hebben gemaakt. De ster en het huisje zijn zuiver wit gebleven, alleen het venstertje en de deuropening zijn bespat. Roosje slaat haar handen ineen. „’t Is mirakels mooi,” roept ze bewonderend uit. „Hoe kun je het zo? Och och, wat zal die oude vrouw Slot daar blij mee zijn. Reken maar dat ze die kaart aan iedereen laat zien en ik geef je op een briefje dat ze hem

boven haar bed hangt. Zo'n mooie kerstgroet heeft ze vast nog nooit gehad."

Nienke krijgt een kleur van al die lof. Ze vindt zelf ook dat de kerstkaart goed gelukt is.

„Zal ik de andere net zo maken? Of van blauw?"

Ja, Roosje vindt blauw ook wel mooi, maar rood hoort toch meer bij Kerstmis, vindt ze.

„Waarom eigenlijk?" vraagt Nienke. „Waarom hoort nu juist rood bij Kerstmis en niet geel of paars?"

Roosje weet het ook niet. „Het is maar een bedenksel van de mensen," zegt ze. „Maar we zijn er nu eenmaal zo aan gewend."

Nienke gaat dadelijk weer aan het werk. Nog een rode, die al net zo mooi wordt als de eerste. Als die klaar is, roept Roosje haar naar de keuken en daar drinken ze samen een kopje chocola.

„Gezellig dat jij thuis bent, Nienke. Anders zat ik hier nu op mijn eentje alleentje."

Nienke neemt nog een bekertje met water mee en daar doet ze blauwe verf in. Het lijkt wel inkt. Nu heeft ze limonade die je niet drinken kunt en verf waar je niet mee schrijven kunt. Natuurlijk moet ze wel eerst de kwast goed uitspoelen voor ze met blauw begint, maar deze kaart wordt dan ook dubbel zo mooi — rondom de ster spat ze blauw en rondom de stal rood. Nu lijkt het net een stalletje waarin licht brandt en dat uitstraalt in de donkere nacht.

Als moeder om twaalf uur thuiskomt, staan de vijf gespatte briefkaarten naast elkaar op de schoorsteenmantel. Er is er niet eentje mislukt.

„Dag vrouwtje," zegt moeder met het hoofd om de hoek van de deur. „Kom eens kijken wat ik heb."

„Komt u eerst maar eens hier kijken," wenkt Nienke. „Kijk eens wat ik gemaakt heb."

Moeder komt binnen. Ze heeft haar mantel nog aan.

„Nee maar, wat heb je dat bééldig gedaan, Nienkepienk. O, wat vind ik dat mooi. Je hebt je dus ook niet verveeld vanmorgen?”

„O nee hoor, moeder. Ik heb eerst Roosje geholpen met koper poetsen en toen ben ik naar het postkantoor geweest om briefkaarten.”

„Nou, ik heb me ook niet verveeld,” zucht moeder. „Het was zó vreselijk druk in de zaak, we hebben zóveel verkocht. Maar ik ben toch een halfuurtje eerder weggegaan, want ik had nog een belangrijke boodschap te doen. Raad maar eens wat ik gekocht heb.” Moeder trekt Nienke mee naar de gang.

„Mmmm, hoef ik niet eens te raden. Natuurlijk een kerstboom. Dat had u toch beloofd?”

Ja hoor, daar ligt de kerstboom in de gang. Zijn takken zijn met een touw bijeengebonden, net een grote puntzak.

„Vanavond zal vader hem op de stander vasttimmeren,” belooft moeder, „en dan versieren wij hem. Jij en ik.”

Nienke knikt. „Het is een kanjer van een boom, moeder. Nog groter dan verleden jaar. Zouden we wel genoeg slingers en ballen hebben voor zo'n grote?”

„We zullen kijken,” antwoordt moeder. „En als we niet genoeg hebben, kopen we er wat bij. Er moet trouwens toch een nieuwe piek komen, de andere is verleden jaar gebroken, weet je nog wel? Zullen we dat dan vanmiddag samen doen? Dan halen we gelijk wat kransjes en gezellige dingen om erin te hangen.”

Hoe komt het toch dat Nienke nu helemaal niet blij is met die boom? En ook niet met het vooruitzicht hem te mogen versieren? Vindt ze dat dan geen prettig werkje? Nienke begrijpt er zelf geen sikkepit van. Genoeg meisjes op school zouden razend jaloezers zijn om zo'n boom, zo'n grote. Sommige kinderen kregen

helemaal geen boom, of maar een heel kleintje. Of enkel wat dennetakken aan de wand.

Zij heeft ieder jaar een boom. In moeders linnenkast staan twee schoenendozen vol versierselen. Er zitten wel honderd ballen in. En een lantarentje met rode glaasjes. En een kabouter die aan een ballon hangt. En een vogeltje met een enorme staart van gesponnen glas. Maar daar mag zij nooit aankomen, want dat dunne glas is gevaarlijk. En dan is er een zilveren fluitje, dat een hoge zuivere toon geeft als je er voorzichtig op blaast. En zilveren ballen met dikke witte stippen erop, net sneeuwvlokken.

Moeder heeft ook een doos met elektrische kaarsjes, die komen ook in de boom. Eigenlijk vindt Nienke echte kaarsjes van was veel echter. Die flonkeren veel mooier. Maar vader zegt dat dat veel te gevaarlijk is met het oog op brand. Maar Nienke vindt natuurlijk elektrische ook wel mooi. Als ze branden glinstert en flonkert alles aan de boom. Dat is ieder jaar weer schitterend.

En toch . . . toch heeft Nienke er dit jaar zoveel zin niet in als verleden jaar. Zou dat komen omdat ze nu een jongedame is en niet meer een zusje? Och nee, dat is het niet. Want moeder is een mevrouw, dat is nog veel ouder dan een jongedame, en moeder zegt dat ze het heerlijk vindt om de boom te versieren.

Maar Nienke wéét wel hoe het komt, waarom ze niet echt blij is. Het komt omdat het allemaal zo vanzelf gaat. Omdat die boom nu alweer gekocht is en omdat de ballen en de slingers klaar in de kast liggen. Omdat ze er gewoon bij gaan kopen wat ze tekort hebben. Omdat er weer volop snoep zal zijn, meer dan zij alleen op kan. Of Nienke dan niet van snoepen houdt? Nou en of, ze is wat een lekkerbek en na Kerstmis zal ze de boom weer knap geplunderd hebben. Dan lust ze de eerste dagen bijna geen gewoon eten.

Maar het is allemaal zo saai en zo gemakkelijk. Je zou eigenlijk

door de kou naar het bos willen lopen om zelf een boom te kappen. Ja, dat mag natuurlijk niet van de politie, maar als het wèl mocht zou het veel echter zijn. En dan sparappels zoeken en die zelf met zilververf opschilderen.

Nu je er niets voor hoeft te doen, nu alles even gemakkelijk gaat en alles even vanzelfsprekend is, nu je er geen moeite voor hoeft te doen, is het niet spannend, vindt Nienke. Zelf hoeft ze er niets voor te doen en wat moeder eraan doet, is ook nog voor haar. En zij doet niets!

Wat doe je voor een ander, Nienke? vraagt ze zichzelf.

Niets, antwoordt ze dan meteen. Niets. Ik doe niets voor een ander. Alles wat hier thuis gebeurt, is voor mijzelf. En volgende week is het Kerstmis, dan denken we aan de Here Jezus, Die alles voor anderen deed en niets voor zichzelf.

„Wat zet mijn meisje daar een ernstig gezicht,” zegt moeder. „Is er iets?”

„Nee moeder,” zegt Nienke, „niks.”

Maar de hele middag piekert ze er een beetje over. Het spelen wil niet goed, ze draait maar wat om Roosje heen en kijkt wel honderd keer op de klok of het nog geen vijf uur is. Want dan mag ze moeder ophalen en zullen ze samen de stad ingaan om inkopen te doen.

De briefkaarten zijn al droog en met de mooiste bloklettertjes heeft Nienke er al de namen opgeschreven die Roosje haar voor gezegd heeft.

„Gelukkig kerstfeest” heeft ze eronder geschreven en toen heeft ze samen met Roos de kaarten naar de post gebracht.

Ze zijn ook naar de kruidenier geweest. Roos moest een heleboel boodschappen doen. Maar de kruidenier vergat helemaal om haar een snoepje toe te geven. Verbeeld je, een tas vol boodschappen en niet eens een pepermuntje toe. En anders kreeg ze altijd

wat. Zou hij het vergeten hebben of vond hij haar al te groot?
Krijgen jongedames geen snoepjes meer?

De wijzers van de klok kruipen rond, maar eindelijk is het toch kwart voor vijf en huppelt Nienke weg. De wind is koud om haar benen en in haar gezicht. Ze trekt de capuchon over haar oren, dat is lekker warm. En om precies vijf uur is ze bij de zaak.

Het is toch wel fijn om met moeder de stad in te gaan.

2. Moeder en Nienke versieren de boom

„Ziezo meisje,” zegt moeder 's avonds als de tafel is afgeruimd. „Zullen wij nu eens kijken of wij niet samen van die denneboom een kerstboom kunnen maken?”

Nienke heeft nu wel zin om aan de boom te beginnen. Hij staat nog kaal-groen in een hoek, maar de hele kamer geurt al naar dennegroen, het prikkelt lekker in je neus.

Nu moeder thuis is, is het veel gezelliger in de kamer. De overgordijnen zijn dichtgeschoven en alle schemerlampjes branden. Nienke schuift haar stoel weg. „Zal ik de versierdozen even halen? Ik weet wel waar ze staan.”

„Dat is goed, kind,” zegt moeder. „Fijn dat vader de boom al rechtop heeft gezet, hè? Dat hadden wij nooit samen klaar gekregen.”

Nienke blijft nog even bij de boom staan. „Wat is hij hoog, hè? Het topje raakt bijna het plafond. Als de nieuwe piek er nog maar tussen past.”

Ze rent de trap op naar boven, twee treden tegelijk. Heel voorzichtig neemt ze de beide dozen uit de kast. Ze zal nu maar niet bij de trapleuning langs naar beneden glijden zoals ze anders vaak doet, want dan zou er wel eens niet veel heel kunnen blijven van al de ballen en de glazen dingetjes.

Moeder heeft de houten werktrap uit de keuken gehaald. Daar

zullen ze op klimmen en dan kunnen ze alle takken van de boom bereiken.

„Bij Tineke hebben ze ook elk jaar een boom,” vertelt Nienke. Tineke is haar vriendinnetje. „Maar die van hun is vast niet zo groot als deze.”

„O, maar zij zijn zeker even blij met hun boom als wij met de onze.” Moeder kijkt haar meisje eens aan. „En een kerstboom is toch niet het voornaamste van het feest? Eigenlijk komt het er niet eens op aan of je wel of niet een kerstboom hebt. Het komt er alleen op aan of we weten wat Kerstmis betekent en of we blij en dankbaar zijn. Niet blij en dankbaar om die boom, maar om wat Christus voor ons gedaan heeft.”

Ja, dat weet Nienke natuurlijk ook wel.

„Ik ken wel mensen,” vervolgt moeder, „die helemaal geen kerstboom hebben en die toch heel gelukkig zijn dat het weer Kerstmis wordt.”

Nienke spitst haar oren. „Krijgen die ook geen kerstbrood en geen kaarsjes op tafel, moeder?”

„Nee, ook niet.”

Nienke klapt in de handen. „Dan weet ik wat! Dan ga ik naar die mensen toe en dan breng ik ze een stuk van ons kerstbrood. Het is toch altijd veel te groot voor ons. We houden altijd over. En dan breng ik hun ook die mooie kandelaar, die ik verleden jaar gemaakt heb van lege garenklosjes, weet u nog wel? U had toen lege garenklosjes voor me bewaard en die heb ik toen rood geverfd en toen nog een rode strik er omheen. En het gaatje, waar het klosje mee op de naaimachine staat, hebben we net zo lang uitgehold tot er een kaarsje in paste.”

„Je bent een droomstertje,” zegt moeder. Ze neemt voorzichtig alle glazen dingetjes uit de schoendozen. Alles is verleden jaar keurig ingepakt in vloeipapier.

„Kijk, hier heb je het zelfgemaakte kandelaartje.”

Nienke pakt het aan en bekijkt het. De papieren strikken zijn wel een beetje verfrommeld, maar daar kan ze wel nieuwe voor maken.

„Zegt u mij dan waar die mensen wonen die geen kerstboom hebben?” bedelt ze.

„Dat is niet hier in de stad,” zegt moeder. „Maar kom, juffertje, wij gaan eens beginnen. Zullen we maar van onder naar boven werken? En dan de piek het allerlaatste als kroon op het werk?”

„Maar . . .,” begint Nienke nog eens, „kunnen we dan niet iets sturen met de post? Of kan vader er niet met de auto langsrijden? Het is toch wel naar als je niets anders hebt dan gewoon?” Ze hoopt nu maar dat moeder haar zal vertellen wie het zijn. O, dan zal ze van alles voor die mensen verzinnen, allemaal prettige dingen . . .

„Nee vrouwtje, dat gaat niet,” zegt moeder, en ze trekt even een rimpel in haar voorhoofd.

Nienke zucht eens. „Maar ik wil zo graag . . .”

Moeder begrijpt er niet veel van. Het lijkt wel of Nienke geen zin heeft de boom te versieren. Ze kijkt ook helemaal niet blij. Och, denkt moeder, misschien is het wel wat te eenzaam voor haar, zo'n lange dag alleen thuis.

Alles is nu uitgepakt en de tafel is bedekt met glimmende glinsterende dingen. Eén ding is jammer, het huisje met de rode raampjes is toch gebroken en het was zo zorgvuldig ingepakt.

Nienke neemt allereerst het vogeltje in de handen. „Mag ik hem op een tak zetten?” Ze zoekt een mooi plaatsje en zet het vogeltje stevig midden tussen de groene takken. „Vogeltjes horen niet in schoenendozen, maar in de bomen, hè?”

Voor het kabouterdje, dat aan een ballon hangt, moet ze nu een goed plekje zoeken. Zó, dat je hem in de kamer goed kunt

zien. Het is zo'n vrolijk ventje met zijn bolle toet en zijn rood puntmutsje op.

„Nu is je huisje stuk, Pinkeledorus,” praat ze tegen de kabouter.
„Dat is wel jammer, hè? Nu weet je niet waar je vannacht moet slapen. Dat vind ik wel erg naar voor je, want 's nachts is het ijskoud buiten.”

„Weet je wat je doet, Nienke?” vraagt moeder, blij dat Nienke weer wat vrolijker kijkt. „Als ik morgen naar de zaak ben, maak jij een nieuw huisje voor Pinkeledorus. Een huisje met rode raampjes, dat kun je best. Je hoeft er enkel maar een vel zilverkarton voor te kopen en een stuk vliegerpapier.”

Moeder maakt de elektrische verlichting vast aan de takken van de boom, overal moeten kaarsjes zitten.

„Haal morgenochtend maar in de winkel wat je nodig hebt.

Zilverkarton en doorschijnend rood papier. Als ik dan om twaalf uur thuiskom, heb jij vast alweer een nieuw huis voor Pinkeledorus gemaakt. We zullen een tak vrij houden, waar het kan staan.”

Moeder leert haar hoe ze het moet doen. „Je knipt een stuk zilverkarton zo groot als een prentbriefkaart. Dat vouw je in drie gelijke stukken, één plat, dat is de vloer, en twee opstaand, dat zijn de muren. En in die muren knip je vierkante raampjes en een deurtje. Daar plak je het doorschijnende rode papier achter. Dan neem je nog een stuk karton en daar vouw je een puntdak van. Over dat puntdak leg je een heel dun velletje watten, zo dun als je het maar krijgen kunt. Dan lijkt het of er sneeuw op Pinkeledorus' huisje ligt. En als de kaarsjes dan branden gaan, schuiven we één lampje achter bij het huisje in. Dan lijkt het of er een lampje brandt in zijn huisje en dat licht schijnt door de ramen en het deurtje naar buiten. Net echt. Je zult zien hoe knus dat staat.”

Nienke heeft goed geluisterd. O ja, dat kan ze best. „Toch maar gelukkig dat we elektrische kaarsjes hebben, anders zou het niet kunnen.”

De boom wordt in één woord schitterend. Nienke blaast eens op het zilveren fluitje en ze tinkelt aan een belletje. Nu is bijna de nieuwe piek aan de beurt. Nog een paar slingers en dan is de tafel leeg. Alleen de piek ligt er nog. Zilver met allerlei zachte kleurtjes er binnenin. Nienke draait hem om en om. „Wat is hij dun, hè? Maar ik knijp er niet in, dan zou hij breken.”

Moeder klimt nu boven op het houten trapje. Ze doet het langzaam, want ze wil geen benen breken. Voetje voor voetje bestijgt moeder de trap. „Geef jij hem even aan als ik boven ben?” Nienke knikt.

Dan gaat rrring-rrring-rrring de telefoon. Moeder en Nienke

zijn zo ingespannen bezig, dat ze er allebei warempel even van schrikken. Moeder houdt zich krampachtig vast aan het bovenste treetje.

„Zal ik even?” vraagt Nienke. En dan is ze al bij de telefoon. Ze vindt het altijd heerlijk als zij de telefoon mag aannemen.

„Met Nienke Gerritsen,” zegt ze duidelijk.

De stem aan de andere kant is vriendelijk. Het is de stem van dominee De Vries. „Zo zo Nienke, ben jij nog niet naar bed?” Nienke schudt het hoofd. „Nee dominee, ik mocht opblijven omdat we de kerstboom aan het versieren zijn. Hij wordt zó mooi, o, schitterend gewoon.”

Dominee De Vries vraagt of Roosje ook thuis is.

„Is Roos thuis, moeder?” Moeder daalt gauw van het trapje af als ze hoort wie er opbelt.

„Nee dominee.” Moeder neemt de hoorn van Nienke over en Nienke roept nog vlug: „Dag dominee!” Nee, Roosje is niet thuis, maar moeder wil natuurlijk wel even een boodschap overbrengen. Moeder luistert aandachtig naar wat dominee zegt. Dan knikt ze. „Ja, dat is goed, dat komt in orde. Ik zal het haar vragen. Er moeten dus in een paar straten nog kerstzakjes opgehaald worden. Ja ja, de zakjes waarin de mensen hun kerstgave gedaan hebben. En nu hebt u enkele meisjes nodig die u daarbij willen helpen? Ik zal het aan Roosje vragen, dan komt ze morgenmiddag wel even bij u langs. Ja, dat is goed, rekt u daar maar op, dominee. Dag dominee.”

Moeder legt de hoorn weer neer. „Rrrring,” zegt die nog even en dan is het weer stil.

„De groeten aan mijn grote dochter en dominee vindt dat je maar keurig kunt telefoneren.”

Dan klimt moeder weer boven op het trapje en even later prijkt de piek op het hoogste topje van de kerstboom.

Nienke heeft gehoord wat moeder tegen Roosje moet zeggen en ineens komt er een plannetje in haar hoofd op. Haar ogen beginnen te schitteren en ze krijgt een kleur van opwinding. Ja, dat zal ze doen. Morgenochtend als moeder weer naar de zaak is.

De piek staat rechtop. Zo mooi als de boom nu is . . .

Met een sprongetje staat moeder weer naast Nienke en samen bekijken ze het resultaat van hun werk.

„Prachtig!” roept Nienke uit. „Hoe zal vader hem wel vinden? En Roos?”

„Eén ding moet er nog gebeuren,” zegt moeder. „Er moet nog sneeuw op de takken. Moet dat nu nog of doen we dat morgen? Eigenlijk is het nu bedtijd.”

„Nog eventjes,” bedelt Nienke. „Morgen hebben we weer zoveel andere dingen te doen.”

„Vooruit dan maar.”

Nienke kijkt nieuwsgierig naar de schoorsteenmantel en op de tafel. Nergens ziet ze een pakje liggen. „Hebt u dan al sneeuw gekocht?”

„Nee,” lacht moeder geheimzinnig, „ik heb geen sneeuw gekocht en we gaan het ook niet kopen. Dat maken we nu eens zelf.”

Nienke kijkt ongelovig. Zelf sneeuw maken? Hoe kan dat nou?

„Gewoon hokus, pokus, pilatus, pas,” zegt moeder. „Kom maar eens mee naar de keuken.”

In de keuken neemt moeder een schaal uit de kast en daar strooit ze een flinke laag waspoeder in. Met zeepoeder gaat het ook wel, maar waspoeder is toch beter. Moeder houdt de schaal heel even onder de kraan zodat er een heel klein beetje water bij de poeder komt.

En nu maar kloppen! Met een garde kloppen tot de hele schaal vol sneeuw wit schuim is.

„Giet u dat nu over de takken?” Nienke kan niet geloven dat het dan sneeuw zal worden.

„Nee, gieten niet, maar ik strijk het er met een kwastje op. En als we dan een poosje wachten, dan is het water in het schuim opgedroogd en dan houd je de mooiste vlokkigste sneeuw over, die je maar wensen kunt.”

Nienke staat met haar neus vooraan als moeder de takken van de boom volstrijkt. Het lijkt werkelijk wel hokus, pokus. De denneboom was al een kerstboom geworden, nu wordt de kerstboom een sprookjesboom.

Maar dan moet Nienke naar bed. Ze doet nog moeite om haar ogen wijd open te houden, maar moeder zegt dat er lucifertjes onder haar oogleden moeten.

Boven in bed, als moeder haar toegedekt heeft, denkt Nienke nog eens na over haar plannetje. Als dat eens kon, wat zou dat heerlijk zijn!

3. Nienkes plannetje

De volgende morgen is Nienke al heel vroeg wakker. Het is nog donker in haar kamertje. En nog heel stil in huis. Vader en moeder slapen vast nog. Maar Nienke heeft geen zin om weer te gaan slapen. Helemaal niet. Ze wrijft eens in haar ogen. Wat is er toch vandaag? Er is iets bijzonders, iets anders dan anders, dat voelt ze. Maar ze kan niet bedenken wat het is. Ze is niet jarig en ze gaat niet uit. Nee, ze weet het niet.

Ze draait zich om en om in haar bed en trekt de dekens hoog bij haar hals op. 't Is wel heerlijk om wakker te zijn en er nog niet uit te hoeven. Zal ze opstaan en stilletjes naar de keuken gaan om thee te zetten? En dan vader en moeder verrassen met een kopje thee in bed, net als moeder altijd doet als zij jarig is?

Dan moet ze wel zorgen dat ze vóór Roosje beneden is. Anders is het te laat en heeft Roos al thee gezet. Dat is haar allereerste werkje 's-morgens . . . Roosje . . . Dominee De Vries aan de telefoon . . .

Plotseling weet Nienke weer wat er is vandaag. Ze heeft immers een plannetje? Een heel mooi plannetje. Ze gaat rechtop in bed zitten. Ja, nu weet ze alles weer. Ze zal er met niemand over praten, het aan niemand vertellen. Ze moet natuurlijk wel iets tegen Roosje zeggen wat niet waar is. Maar dat zal Roos wel niet erg vinden als ze later hoort hoe alles gegaan is.

Die domme Nienke. Denkt ze er dan helemaal niet aan hoe God het zal vinden als ze iets zegt wat niet waar is?

Heel voorzichtig, zodat niemand het kan horen, stapt Nienke naast haar bed. Haar blote voeten op het zachte wollen kleedje. Ze past wel op dat ze niet op het koude zeil komt.

Ze roetst haar nachtponnetje over haar hoofd en frommelt het onder haar kussen. Straks zal ze het wel opvouwen, ze wil nu eerst naar de keuken. Vlug, voordat Roosje er is. Bij de wastafel in de hoek van de slaapkamer haalt ze vluchtig een washandje over haar toet. Brrrr, wat is dat koud. Ze schuift het gordijntje een beetje op zij en kijkt naar beneden in de straat. De lantarens branden nog en er lopen nog geen mensen buiten. Ja toch, daar fietst een mijnheer met een grote koffer achter op zijn bagagedrager. Hij gaat zeker op reis. Uit logeren met de kerstdagen. Fijn!

Ze maakt de ritssluiting van haar trui vast. Dat gaat niet gemakkelijk op de rug. Hè, zij zou ook best uit logeren willen gaan. Bij oma in Den Haag of bij beppe¹ in Leeuwarden. Daar is het nog het allerfijnste. Beppe heeft allemaal gezellige oude dingen. Op de zolder staat een heel oude poppewagen met grote ijzeren wielen. Die poppewagen is nog van moeder geweest toen die klein was. Als Nienke bij beppe logeert, wordt de wagen altijd naar beneden gehaald. Er ligt een oude pop in die wagen. Die heet Lijs. Nou, het is ook een echte Lijs, hoor. Ze kan wel slapen, maar verder kan ze niets. Echt een domme pop. Ze kan niet mamma zeggen en niet staan omdat ze lappen benen heeft. Je kunt haar haar niet uitkammen en haar gezicht niet wassen. En ook niet plassen, zoals Nienkes eigen pop. Maar het is toch wel een lieverd. En dan is er nog een negerpop met maar één

¹ Beppe is het Friese woord voor oma.

been. Beppe geeft Nienke altijd een wollen dekentje en een paar servetten voor lakentjes en sloopjes. Net echt.

Nienke heeft zich kant en klaar gemaakt en sluipt de trap af. Op de gangklok ziet ze dat het bijna halfzeven is. Lekker, ze is Roosje nèt voor.

Ze doet water in de ketel en steekt het gas aan. Dat kan ze best. Dan haalt ze de theepot uit de kamer. Ziezo, eerst de pot omspoelen met kokend water, dan twee schepjes thee erin en dan het water erbij. De theepot zet ze in het rieten theemandje, de theemuts er netjes over. Nu moet het vijf minuten trekken. „Even een touwtje eraan,” zegt oma altijd. Na vijf minuten doorroeren met een lepeltje en klaar is Kees. Of eigenlijk: klaar is Nienke, lacht ze in zichzelf.

Vader en moeder kijken slaperig en verbaasd dat daar zo maar

een kamermeisje binnenkomt met twee kopjes thee op een blaadje. „Wat een verwennerij,” zegt moeder, „thee in bed maar liefst.”

Nienke glundert. „Mag ik nu zelf ook een kopje? Met een beschuit?”

Natuurlijk mag dat. En even later zit ze als een deftige dame bij de tafel. Een kopje thee met een beschuit. Kan het lekkerder? De kerstboom in de hoek van de kamer ziet er haast nog mooier uit dan gisteravond. De zelfgemaakte sneeuw is nu prachtig wollig opgedroogd. Net echte sneeuwvlokken.

Nienke kijkt door het raam naar buiten. Hè, lag er nu maar echte sneeuw. Dat zou zo goed bij Kerstmis passen.

Een paar minuten later komt Roos binnen. Ze heeft nog krulspelden in haar haar.

„Is dat een nieuwe mode, Roos? Is dat een nieuwe rode, Moos?” plaagt Nienke.

„Wat zullen we nu beleven?” vraagt Roosje verwonderd. „Wat doe jij hier? Ben jij vannacht niet naar bed geweest?”

„Hahaha,” schatert Nienke. „Niet naar bed geweest? Dacht jij dat ik hier nog zat van gisteravond?”

Ze schenkt ook een kopje thee voor Roosje in, terwijl die de kachel roostert.

„Heb jij je wel gewassen, jongedame?”

„Natuurlijk wel,” zegt Nienke.

„Zeker alleen een beetje afgestoft? Ja ja, dat kennen we. Allé, naar boven, eerst behoorlijk wassen!”

Nienke gaat maar gauw, want tegen Roosje kan ze toch niet op. Die ziet en hoort altijd alles.

Vader en moeder zijn samen naar de zaak gegaan. Het is moeders laatste dag en Nienke zal blij zijn als moeder de rest van

de vakantie thuis is. Tineke, haar vriendinnetje, is uit logeren. En de andere vriendinnen wonen een eind bij hen vandaan. Ze doet haar mantel aan en trekt de capuchon over de oren. Nu nog een sjaal omknopen en de wanten aan. Boe, het is verschrikkelijk koud buiten.

In haar mantelzak heeft ze een kwartje. Dat is voor zilverkarton en vliegerpapier.

Maar Nienke gaat niet meteen naar de winkel om het te kopen. Nee, ze heeft eerst nog iets anders te doen, iets veel belangrijkers. De torenklok slaat negen. Wat is het nog vroeg! Als het geen vakantie was, ging de school nu aan.

Nienke loopt vlug door. Ze neemt de kortste weg en even later staat ze al voor het huis van dominee De Vries. Het is een heel oud huis met een blauw-witte tegeltjesstoep ervoor. Het is een zwart ijzeren hek, waartussen slappe kettingen hangen. Daar kun je op zitten en heen en weer schommelen. Maar dat doet Nienke nu niet. Ze gaat hoog op haar tenen staan om aan de glimmende koperen bel te kunnen trekken. Ze geeft er een ruk aan en „beng-beng-beng!” galmt het achter de deur. Nienke schrikt ervan, ze heeft vast veel te hard getrokken. Ze frommelt even aan haar mantelknopen en doet de sjaal wat losser. Ze heeft het gewoon snikheet van het harde lopen.

Dan hoort ze voetstappen in de gang en daar gaat de deur al wijd open.

„Nee maar, als dat Nienke Gerritsen niet is!” Mevrouw De Vries staat in de deur en steekt een hand naar Nienke uit. Nienke legt een wollen want-hand in de hare.

„Dag mevrouw,” zegt ze zacht. En het is ineens of ze het niet goed durft vragen van haar plannetje. Als mevrouw maar niet zegt dat tien jaar veel en veel te jong is.

„Wat kwam je doen?” vraagt mevrouw vriendelijk.

Nienke wipt eens van de ene voet op de andere. „Ik . . . ik wou . . . ik wou graag iets aan dominee vragen, maar dat kan natuurlijk niet op zaterdag. Want dan moet dominee natuurlijk zijn preek uit het hoofd leren.” Ze bijt op haar onderlip. „Daar had ik helemaal niet aan gedacht.”

Mevrouw begint te lachen. „Ik vind het heel knap dat je daaraan denkt. Maar deze keer is het toch niet waar. Dominee is niet thuis.”

„Niet thuis? Och, wat jammer. Dan kan ik het ook niet vragen.” Nienke wil mevrouw alweer een hand geven en weggaan.

„Misschien kun je het mij zeggen en dan vraag ik het straks aan dominee. Denk je dat dat zou kunnen?”

Mevrouw De Vries neemt Nienke mee in huis. In een grote diepe stoel moet ze gaan zitten. Ze zakt er helemaal in weg.

„Wacht je even?” vraagt mevrouw, want de telefoon gaat juist. Nienke kijkt om zich heen. In de hoek van de kamer staat een grote vergulde vogelkooi en daar hippen wel twintig kleine vogeltjes in rond. Hele kleintjes met rode snaveltjes en sommige, die helemaal geel zijn. Hip, zitten ze boven in de kooi, flip, zitten ze weer in een andere hoek. Het liefst zou ze even dichtbij gaan staan om beter te kunnen zien.

Maar dan ontdekt ze iets wat bijna nog mooier is. Als ze achteruit in de stoel leunt, kan ze het goed zien. Het is het plafond! Dat is niet effen zoals bij hun thuis, maar er hangen allemaal bloemen en vruchten aan. Hele dikke appels met rode wangtjes en prachtige donkerblauwe trossen druiven. En mandjes met aardbeien. Nienke heeft nog nooit zo iets grappigs gezien.

In het midden waar anders de lamp hangt, zweven hier vier mollige kindertjes met blote buikjes. Het zullen wel engeltjes moeten verbeelden, want in plaats van armpjes hebben ze vleugels. Eigenlijk heel raar, maar als je naar hun bolle toeten kijkt,

moet je toch wel lachen. Ze fladderen maar zo'n beetje door de kamer.

Nienke kan haar ogen er niet van af houden. Maar ze denkt: Zo zullen engelen er wel niet uit zien. Al kan ze zich niet voorstellen hoe ze er wel uit zullen zien. Engelkens door 't luchtruim zwevend, net als in het versje.

„Vind jij dat ook zo mooi, Nienke?” vraagt mevrouw plotseling. „Als onze kleinkinderen hier logeren, gaan ze altijd op hun rug op de grond liggen om ernaar te kijken. Je raakt nooit uitgekeken, vind je wel?”

Dan moet Nienke vertellen wat ze aan dominee wilde vragen. Mevrouw trekt even haar wenkbrauwen op. „Wil jij de kerstzakjes ophalen? Maar kind, dat vind ik heel lief van je, alleen ben ik bang . . . ben je daar nog niet een beetje te jong voor?”

Daar had je het nu al! Nienke bijt op haar onderlip tot het zeer doet. Mevrouw dacht ook al dat ze het niet zou kunnen doen. Waarom dachten grote mensen toch altijd dat kinderen niets konden?

„O, maar ik kan het best,” zegt ze met een vaste stem. „De mensen hebben toch allemaal de zakjes al klaargelegd met het geld erin? Bij ons thuis staat het al een paar dagen op de schoorsteenmantel. Nou, en dan neem ik mijn badtas, die sluit goed af van boven en daar doe ik alle zakjes in. En die breng ik dan aan dominee.”

„Ja, als je dat zo zegt, ja, dan geloof ik wel dat het zou kunnen. Maar zo'n jonge assistente heeft dominee vast nog nooit gehad. Hoe oud ben je eigenlijk?”

„Tien jaar, mevrouw,” antwoordt Nienke en ineens vindt ze dat tien ook nog maar erg weinig is. Was ze maar vast dertien of veertien! „Maar ik kan het heus, mevrouw,” zegt ze nog eens. Mevrouw De Vries gaat staan en loopt naar de kast. „Ik geloof

het ook. En ik zal het tegen dominee zeggen. Kom dan vanmiddag even langs, dan kun je horen of hij het ook goed vindt. Om een uur of drie, gaat dat?"

Mevrouw houdt Nienke een blikken trommeltje voor. „Een snoepje voor onderweg. En doe je de groeten aan je moeder?" „Ja mevrouw," knikt Nienke, maar tegelijk denkt ze dat ze dat niet zal doen. Moeder mag immers nog niets weten van haar geheim. Nog niet. Dan blijft het een verrassing.

In een winkel, waar ze lampions en papieren mutsen verkopen, hebben ze mooi glad zilverkarton en helder rood doorschijnend papier. Met een grote rol onder haar arm komt ze thuis en om twaalf uur staat het nieuwe huisje van Pinkeledorus kant en klaar. Ze heeft het nog anders gedaan dan moeder gezegd heeft, niet twee opstaande kanten, maar drie. Dat staat nog echter.

Moeder zet het zodra ze thuiskomt in de boom. „Ziezo Pinkeledorusman, jij hoeft niet meer in weer en wind buiten te blijven. Jij hebt weer een huis."

Roosje brengt het eten op tafel. Nienke heeft wel trek. Ze eten boerenkool en dat vindt ze het allerlekkerste wat er bestaat. En dan dat verrukkelijke stuk worst erbij. Mmmm!

Maar over haar geheimpje kijkt Nienke niet.

4. Op stap

's Middags als moeder alweer naar de zaak is, gaat Nienke even naar de keuken. Haar hart bonst wel erg en ze moet wel drie keer slikken voordat ze zeggen kan:

„Roos, er is zojuist telefoon voor je geweest.”

„Waarom heb je me dan niet geroepen?” Roosje kijkt een beetje boos naar Nienke. „Wie was het?”

„Het was domineë,” antwoordt Nienke. Ze friemelt aan de ceintuur van haar jurk. „Dominee De Vries. Hij zei dat je niet hoefde te komen. Er was al iemand anders om de zakjes op te halen.”

„Gunst, wat raar. Heb je het wel goed verstaan? Ik zal er toch maar even langs lopen vanmiddag.”

„Nee nee, dat moet je niet doen, Roos,” zegt Nienke haastig.

„Want ik . . . eh . . . dominee zei . . . eh . . . dat hij vanmiddag niet thuis was. Enne . . . als ik de boodschap overbracht, was het in orde.”

Roosje kijkt Nienke onderzoekend aan. „Wat heb jij ineens? Je hebt een kleur als een biet.”

„Hahaha, ik heb een beur als een klier,” lacht Nienke hoog en schrill, maar haar lach klinkt niet vrolijk. Maar ze wil lachen, misschien zal Roos haar dan niet meer zo aankijken.

„Zal ik even afdrogen? Heb je die kaarten al weggestuurd die ik heb gemaakt?”

Als de afwas gedaan is, gaat Roosje aardappelen schillen. En

dan doet ze het allerlaatste werkje, ze veegt de vloer een beetje bij. Dan is ze klaar.

Als Roos naar boven gaat om zich te verkleden, loopt Nienke op haar tenen naar de gang. Vlug doet ze haar mantel aan en dan gaat ze naar buiten. De voordeur laat ze zo zacht als ze maar kan in het slot glijden. En klokslag drie uur staat ze weer in de gang van de pastorie.

Dominee De Vries moest wel even lachen toen zijn vrouw hem vertelde dat Nienke Gerritsen geweest was en wat ze wilde. Maar hij had het dadelijk begrepen: Nienke wilde met Kerstmis iets voor een ander doen. En dat kon prachtig, vindt dominee. Want de kerstzakjes moeten opgehaald worden. Het geld dat de mensen geven, moet gebruikt worden voor de viering van het kerstfeest in de ziekenhuizen en bij de zieken thuis. Daar is veel geld voor nodig, ieder jaar weer.

En nu staat Nienke doodgelukkig buiten, aan de ene arm haar badtas en in de andere hand een papier vol namen. Dominee heeft haar duidelijk voorgezegd naar welke straat ze moet gaan en wat ze moet zeggen.

„Ik kom de kerstuitgave halen voor de zieken,” heeft Nienke nagezegd.

„Welnee domoor, niet de kerstuitgave, maar de kerstgáve. Dat is toch wat de mensen geven?”

De straat is niet ver. Het is de straat, waar ook mijnheer Koster woont, Nienkes onderwijzer. Zijn naam staat ook op de lijst. Dat vindt Nienke leuk. Mijnheer zal wel verwonderd zijn dat zij zulk moeilijk werk doet, dat zij kerstzakjes ophaalt.

Het is koud, de wind blaast vinnig tussen de huizen door. Nienke heeft haar sjaal vergeten en nu staat de mantel open aan de hals. Daar piept de wind net bij in. Ze heeft ook koude handen. Maar ze is ook zo vlug en stilletjes weggeslopen. Met haar badtas onder

de mantel en toen heeft ze vergeten haar wanten aan te doen. De sjaal en de wanten liggen nog thuis op het gangkastje.

Bij het eerste adres van het papier belt ze aan. Er staan twintig namen op het papier en ze probeert uit te rekenen hoeveel geld ze wel op zal halen als iedereen nu eens een rijksdaalder geeft. Dat wordt dan twintig keer twee gulden, dat is veertig gulden. En dan nog twintig keer vijftig cent, dat is . . .

Maar verder komt ze niet, want dan gaat de deur open. Een oud grijs dametje staat in de deuropening. Ze kijkt naar Nienke en vraagt: „Kom jij soms met het zendingsbusje vandaag? Is Trijntje misschien ziek, dat arme kind?” Uit haar tasje, dat aan haar arm hangt, haalt ze een grote bruine portemonnee.

„Nee mevrouw,” zegt Nienke, „ik kom niet met het busje en ik weet niet of Trijntje ziek is. Haha, ik ken Trijntje niet eens. Maar ik kom de kerstuitgave . . . nee, ik bedoel, de kerstgave halen voor de zieken. U weet wel, dat kleine gele envelopje dat bij het kerkblad in zat.”

Het oude dametje moet even nadenken. „Kerstgave? Och ja, natuurlijk. Kom maar even binnen.” Nienke moet in de kamer komen en waarempel, daar staat net als bij haar thuis het kerstzakje op de schoorsteenmantel. „Ik heb het er meteen maar ingedaan, dan kon ik het niet vergeten. Ja, oude mensen vergeten vaak iets.” Ze schudt haar oude grijze hoofd en geeft Nienke het zakje. Nienke voelt iets hards, het is vast een gulden.

„Maar ik zal niet vergeten jou een pepermuntje te geven. Dat lust je toch wel?”

„Graag mevrouw. Enne . . . prettige kerstdagen!” wenst Nienke nog gauw. En dan staat ze weer buiten. Het eerste kerstzakje in haar badtas. Als ze nu eens overal een gulden krijgt? Dan is het twintig gulden. Daar kan dominee toch ook heel wat mee doen? Ze zuigt op haar pepermuntje. Het smaakt een klein beetje naar eau de cologne, net als de pepermuntjes die ze in de kerk wel eens krijgt van een juffrouw die achter hen zit. Een beetje vreemd, maar toch wel lekker.

Ze bekijkt het papier. Het volgende adres is twee huizen verder. Weer belt ze aan en wacht geduldig tot de deur wordt opengedaan. Maar hier is ze minder gelukkig. De deur gaat op een kier open en een nijdig spits meisjesgezicht komt om de hoek van de deur.

„Wat moet je?” Erg vriendelijk klinkt het niet en even heeft Nienke zin om iets lelijks terug te zeggen, maar dan denkt ze eraan wat moeder altijd zegt. Je moet juist vriendelijk zijn tegen mensen die onaardig doen. Al is dat ook nog zo moeilijk. Daarom

zegt Nienke dapper: „Dag juffrouw. Ik zou graag de kerstgave (gelukkig, ze zegt het goed deze keer) hebben. De kerstgave voor de zieken.”

Het meisje kijkt spinnig. „Wij geven niet aan de deur.”

Nienke krimpt ineen als ze die woorden hoort. Wij geven niet aan de deur. Maar ze komt toch niet iets voor zichzelf vragen? Ze bedelt toch niet?

„Maar . . . ,” stottert ze, „. . . maar het is voor zieke mensen die niet naar de kerk kunnen en die geen geld hebben om . . . om iets moois te kopen voor Kerstmis.”

„Je kunt me nog veel meer vertellen,” zegt het meisje boos. „Wij hebben ook geen geld om iets moois te kopen. En als ze niet naar de kerk kunnen, zetten ze de radio maar aan. Nee, wij hebben niks te geven en we geven ook niks.”

De deur klappt voor Nienkes neus dicht. De tranen lopen haar in de ogen. Stel je voor, dat kind deed net of zij liep te bedelen! Ze stopt haar handen diep in de mantelzakken, haar vingers prikken van de kou. Daar staat ze nu en kijkt nog eens naar de dichte deur. Misschien heeft ze wel bij een verkeerd huis gebeld, een huis dat niet op het lijstje staat. Maar nee, op de lijst ziet ze dat het goed was.

Toch laat ze zich niet ontmoedigen. Met een ijsskoude vinger drukt ze op de volgende bel. Prrrrrt, klinkt het.

Deze keer gaat het beter. Het zakje ligt weliswaar nog niet klaar, maar na even zoeken vindt de mevrouw die opengedaan heeft het toch en Nienke laat heel gelukkig weer een collectezakje in haar badtas glijden.

Het wordt al een beetje donker en het begint harder te waaien. De straatlantarens knippen aan en in verschillende huizen branden de lampen al. Nienke kijkt hier en daar naar binnen. Hè, wat lijkt het knus, overal de mensen om de tafel. De vaders met een

krant en de moeders met een boek of een breiwerkje. In enkele huizen brandt al een kerstboom. Nienke begint na een poosje echt naar hun eigen huiskamer te verlangen. Zou vader vanavond de boom al aansteken?

Ze rilt even. Zal ze de laatste adressen volgende week doen? Het mocht wel van dominee. Thuis is het nu vast lekker warm, Roos zal wel een topje kee, nee een kopje thee gezet hebben. En misschien wel koekjes gebakken. Mmmm, Nienke ruikt en proeft de koekjes al als ze er alleen maar aan denkt.

Ze telt eens hoeveel adressen ze nog moet doen. Nog acht. Hè hè, dan is ze nog lang niet klaar. Ze wordt moe in haar benen, haar schoenen beginnen gewoon te sloffen. De schoenen sloffen, de sloenen schoffen; niks aan, denkt ze.

En in de tas zitten nog maar zeven envelopjes. De andere mensen hebben niets gegeven, of ze waren niet thuis; eentje zei dat hij het zelf wel bij de dominee zou bezorgen en een ander dat hij het zondag wel in de collectezak zou doen.

Nienke zucht eens. Maar dan ineens denkt ze er weer aan dat ze straks in elk geval die zeven zakjes aan dominee kan brengen. Dan heeft ze toch iets voor een ander gedaan, al is het dan niet veel. Wat zou Jenneke gedaan hebben? Die was vast niet opgehouden. En zou zij het er dan wel bij laten zitten? Nee hoor. Vlug belt ze bij het volgende huis aan. Dat is juist het huis van mijnheer Koster. Nienkes hart begint sneller te kloppen. Wat zal mijnheer wel zeggen?

Mijnheer Koster doet zelf open. Hij ziet er heel anders uit dan op school. Hij draagt nu niet een keurig colbertjasje, maar een dikke gebreide trui met een hoge boord. Zou zijn vrouw die gebreid hebben? Mijnheer ziet er zo veel jongensachtiger uit, vindt Nienke.

„Zo zo, daar hebben we zowaar juffrouw Gerritsen,” grapt mijn-

heer Koster. „Die was zo onwennig van de school en van haar onderwijzer, dat ze hem maar eens even komt opzoeken. Dat vind ik nu eens een goed idee van jou. Kom maar gauw binnen, want buiten is het koud.”

„Nee mijnheer,” zegt Nienke aarzelend, „ik kom eigenlijk helemaal niet voor u. Maar ik kom de . . . (nu niet verkeerd zeggen, Nienke) . . . ik kom de kerstopgave . . . ik bedoel, de kerstuitgave . . . nee, ook niet . . .”

„Je komt de kerstgave halen, denk ik,” helpt mijnheer haar.

Nienke knikt. „Ja mijnheer.”

„Nou nou, dat noem ik pas een goed werkje. Kerstzakjes ophalen in plaats van thuis met de poppen spelen. Nou, daar zou ik mijn petje voor afnemen als ik er een op had.”

Nienke moet binnenkomen en mijnheer zoekt in de la van zijn bureau naar het zakje. Nienke vergeet haar koude handen en haar moede voeten.

„Ja, daar heb ik het al.” Hij pakt zijn portemonnee uit zijn broekzak, doet het zakje open en héél, héél langzaam, één voor één laat hij er tien losse centen in vallen.

„Tien centen, is dat genoeg?” vraagt hij.

Nienke kijkt hem met grote ogen aan. Meent mijnheer het of plaagt hij haar een beetje? Maar dan ziet ze de pretlichtjes in zijn ogen, hij wil haar voor de mal houden. Maar dan zal zij hem ook eens lekker plagen. Ze steekt haar hand uit naar het zakje en zegt: „O ja mijnheer, dat is best genoeg als u niet meer kunt missen.”

Mijnheer Koster schudt van het lachen. „Hahaha, die Nienke! Die is goed, jij bent me een leukerd.” Hij schudt de tien centen weer in zijn portemonnee en neemt er dan een briefje van tien gulden uit.

„Is dat beter?”

Nienke kan haar ogen niet geloven. „Wat veel, mijnheer,” zegt ze. Ze maakt het koordje van haar badtas los en mijnheer laat zijn kerstgave erin verdwijnen.

Ze krijgt nog een toffee en dan gaat ze weer blij verder. Maar goed dat ze niet naar huis is gegaan. Als ze buiten is en nog even door het raam naar mijnheer Koster zwaait, voelt ze zich helemaal gelukkig. Nu zal ze de laatste adressen ook nog doen. Wat zal dominee opkijken! Wat zal hij blij zijn met zoveel geld voor de zieke mensen!

5. Waar is Nienke?

En thuis?

In de huiskamer is het stil. De kerstboom in de hoek van de kamer staat te wachten tot iemand zijn kaarsjes aan zal steken.

Wat is het hier stil, denkt Roosje. Nienke is zeker weer druk bezig met knutselen. Ze maakt zeker weer iets moois voor de kerstboom.

Net als vanmorgen dat zilveren huisje met de rode raampjes.

Ja, die Nienke kan leuke dingen verzinnen.

Roosje loopt de gang door. Op het gangkastje liggen Nienkes sjaal en wanten.

Och, denkt Roosje, ik kon het kind eigenlijk best even meenemen de stad in. Zo'n hele dag alleen is toch ook niet erg prettig voor haar.

Roosje heeft haar nette zondagse jurk aan. Dat doet ze altijd op zaterdagmiddag. Dat betekent: nu hoef ik niet meer te werken, nu begint de zondag al een beetje. Net als in de kerk, voordat je begint te zingen, het orgel een voorspel speelt. De zaterdagmiddag is het voorspel van de zondag.

Ze doet de kamerdeur open en gluurt om een hoekje. Nee maar, daar begrijpt ze nu niets van. Geen sikkepit. Er is niemand in de kamer. De stoelen staan nog precies zoals zij ze gezet heeft na het eten. En nergens is een spoor van rommel. Ze kijkt eens in het zijkamertje. Nee, ook niemand. Dan roept ze door het hele huis: „Nienke! Nienke, waar zit je?”

Ze kijkt zelfs in de w.c. Nu moet het niet maller worden! De sjaal en de wanten liggen op het gangkastje en de mantel hangt aan de kap . . . nee, toch niet. Roosje schuift met één hand de grote mantels en jassen op zij. Maar nee hoor, Nienkes mantel met de capuchon hangt er niet tussen.

Roosje loopt nog maar eens naar boven naar Nienkes slaapkamertje. Wie weet is ze wel in slaap gevallen. Maar boven is het al net zo stil als beneden. Geen Nienke. Wel ligt haar badpak op de tafel en de badmuts is op de grond gevallen.

Roosje schudt haar hoofd. Als ze daar iets van begrijpt, is ze een boon. De badtas is verdwenen . . . Waarvoor . . . ?

Dan trekt Roos haar mantel maar aan om uit te gaan. Het kind zal met mevrouw meegegaan zijn naar de zaak, ze zal zich toch verveeld hebben. Maar nee, zo kan het ook niet zijn, want mevrouw zou er zeker aan gedacht hebben dat Nienke zich warm moest aankleden.

In de stad doet Roosje de inkopen die mevrouw voor haar op een papiertje heeft geschreven. Het is vroeg donker vandaag en de lichten in de etalages worden dan ook al vroeg aangestoken. Dat staat erg feestelijk en gezellig, al die mooie uitstallingen. Maar Roosje kijkt er niet met zoveel genoegen naar als andere jaren. Ze is lang niet gerust over Nienke. Waar zou het kind toch zijn? Die vraag laat haar niet met rust. Zo straks bij het afwassen deed ze ook al zo vreemd, net of ze iets in haar schild voerde. Nee, Roos kent Nienke langer dan vandaag, zij vertrouwt het zaakje niet.

Als ze dan ook een uurtje later weer thuiskomt, loopt ze allereerst door naar de huiskamer. Nog niemand. In de gang liggen de sjaal en de wanten nog precies zo op het kastje. De krant is intussen gekomen, die ligt op de mat bij de voordeur.

Zal ze mevrouw eens opbellen? Zeggen dat Nienke weg is? Nee,

toch maar niet. Mevrouw zal haar misschien uitlachen en zeggen dat zij, Roosje, altijd nog denkt dat Nienke dezelfde kleine kleuter is van vroeger. Dat zij vergeet dat Nienke al tien jaar is. Een meisje als Nienke loopt heus niet in zeven sloten tegelijk, zal mevrouw zeggen.

Buiten is het nu helemaal donker geworden. Roosje kijkt de straat eens door. De straatlantarens laten een zwak licht op de huizen en in de straat vallen. Veel mensen lopen er niet buiten. Iedereen wil zo vlug mogelijk thuis zijn. Bij de warme kachel is het beter dan in de kou.

Als de klok nog maar nauwelijks vijf heeft geslagen, bam-bam-bam-bam-bam! hoort Roosje de sleutel in de voordeur steken. Mevrouw is vroeg thuis vandaag.

„Waar is Nienke?” vraagt moeder verwonderd. „Wil je haar vlug even roepen, dan kan ze met me mee. Ik heb een mooi werkje voor haar. Eén van de verkopers heeft een dochtertje dat ziek is en nu vind ik het net wat voor Nienke om daar even voor mij naar toe te gaan.”

„Nienke is niet boven, mevrouw,” zegt Roosje. „Ik dacht dat ze met u mee was gegaan. Ze is de hele middag al weg.”

„Zo?” zegt moeder, en ze begint haar mantel uit te trekken. „Dat is nou niks voor Nienke om zo maar weg te gaan. Enfin, ze zal zo wel weer komen. Maar moest jij niet naar dominee De Vries?” Roosje vertelt dat dominee heeft opgebeld. Er was al iemand anders gevonden die de zakjes op wilde halen.

Een tijdlang is het stil in de kamer. Moeder leest de krant en Roos haakt een kleedje. Maar allebei luisteren ze of ze Nienkes voetstappen niet horen. En het wordt al later en later . . .

Plotseling schuift Roosje haar stoel weg en staat op. „Mevrouw, vindt u het goed dat ik eens rond ga kijken of ik haar ook ergens

zie? Ik vertrouw het niet. Ze deed zo wonderlijk toen ze mij vertelde dat dominee gebeld had. Ik weet het niet . . .”

„Maar heb jij dan niet zelf de telefoon aangenomen?”

„Nee mevrouw,” antwoordt Roos, „ze kwam het me in de keuken vertellen.”

Moeder kijkt Roos onderzoekend aan. „Ik ben ook bang dat het niet helemaal in de haak is met onze Nienke. Jij niet naar dominee, en zij stilletjes verdwenen . . .”

„Zal ik dan maar even gaan, mevrouw?”

„Dat is goed,” zegt moeder, en ze zucht.

6. Net als Jenneke

Die Nienke toch! Ze heeft er geen idee van dat moeder en Roosje zo ongerust over haar zijn. Ze weet niet eens hoe laat het is. Ze weet alleen maar dat ze nu bij alle adressen van het papier geweest is en dat ze verschrikkelijk moe is. Maar er zitten lekker veel zakjes in haar badtas. Badtas, tadbass, zingt ze, en ze gaat op het uiterste randje van het trottoir lopen, één voet erop en één voet op de straat. Zo huppelt ze terug naar de straat van dominee De Vries. Haar voeten zijn wel moe, maar ze huppelt toch. Omdat ze zo blij is. Dominee zal opkijken als ze straks haar tas binnenstebuiten keert. Hoeveel geld zou het wel zijn? Vast heel veel, want niet alleen bij mijnheer Koster, maar ook bij een andere familie heeft ze een echt bankbiljet gekregen.

Dat er ook een huis was, waar ze niets gaven omdat de vader zonder werk was, daaraan denkt ze maar niet meer. En met dat ene dubbeltje dat een oud heertje gaf is ze toch ook wel blij. Alle kleine beetjes helpen.

Ze hipt maar door, net of ze één lang en één kort been heeft. De tas slingert aan haar arm en ze houdt de handen diep in de zakken. Ze heeft nog één snoepje over, dat zal ze voor Roos bewaren. Wat heeft ze veel gekregen van de mensen waar ze kwam! Pepermuntjes en toffee, een paar zuurtjes en een koekje. 't Is toch wel leuk werk om bij de deuren langs te gaan.

Oooo! Eensklaps blijft Nienke staan. Aan de overkant van de straat kan ze in een huis naar binnen kijken. Oooo, kijk eens! Wat een grote kerstboom hebben ze daar! En wat is die prachtig versierd!

Nienke wipt de straat over. Voor de ramen van het huis blijft ze staan. De boom thuis is mooi. Maar deze boom? Deze is nog mooier.

Ze kijkt haar ogen uit. De hele boom is versierd met zilver en wit. Je ziet niet veel meer van de groene takken, alles is bedekt en behangen met slingers en zilveren figuurtjes. Nienke zoekt met haar ogen de hele boom door. Nee, geen enkele gekleurde bal. Zuiver zilver en zuiver wit.

De kaarsjes branden al. Ze flonkeren net als echte kaarsjes. Nienke kijkt nieuwsgierig de kamer rond, maar dan trekt ze snel haar hoofd terug. Want in de kamer zit een dame en Nienke wil niet gezien worden.

De dame zit in een diepe stoel. Oud is ze nog niet, maar ze heeft wel grijs haar. Het haar zit in prachtige golven en ze draagt lange oorhangers. Maar dat is het enige wat Nienke van haar kan zien, want zij zit met de rug naar het raam. Zij kijkt ook niet naar de boom. Ineengedoken zit ze, met de handen in de schoot. Zouden hier geen kinderen wonen? denkt Nienke. Toch wel jammer, zo'n prachtige kerstboom en dan geen kinderen om er naar te kijken.

En de kaarsjes staan maar te schitteren en te flonkeren en het lijkt wel of er zilveren vonkjes uit de grote zilveren ballen spatzen. Nienke vergeet helemaal dat ze met haar tas naar dominee De Vries moet; dat ze zo heerlijk veel geld heeft opgehaald. Ze zet de tas even in de vensterbank en dan kijkt ze weer.

Ze hoort niet eens dat er een auto aan de stoeprand stopt en ze schrikt heel erg, ze trilt er helemaal van, als ze een stem naast

zich hoort: „Pas maar op, meisje, dat je al het moois er niet afkijkt.”

Ze wil vlug haar tas pakken en hard weglopen. „O . . . o . . . ,” stottert ze, „ja mijnheer . . . ik . . . eh . . .”

De mijnheer komt naast haar staan en legt even zijn hand op haar schouder. „Hij is ook mooi, hè meisje? Die boom is wondermooi, vind je niet?”

Maar zijn stem is niet blij als hij dat zegt. „Heb jij thuis geen kerstboom?”

„Jawel mijnheer,” antwoordt Nienke, en klemt de tas stijf tegen zich aan. „Wij hebben wel een kerstboom, ook een heel mooie, maar toch niet zo mooi als deze.”

„Maar waarom ben jij dan niet thuis bij jullie eigen boom? Waarom ben jij dan hier? Zo laat nog op straat?”

Met een geheimzinnige stem vertelt Nienke dat ze de hele middag de dominee heeft geholpen. Ze vertelt van hun kerstboom en dat het allemaal zo gemakkelijk ging, dat zij er niets voor hoefde te doen. En dat ze toen net als een meisje uit een verhaal dat mijnheer op school verteld heeft, zo graag iets voor een ander wilde doen.

De mijnheer begint te lachen. „Jij bent een grappige kleine meid. Hahaha, heb je ooit zo iets gehoord? Zo graag iets voor een ander willen doen omdat het kerstfeest is.”

Dan wrijft hij met een vinger langs zijn neus, net of hem plotse-ling iets te binnen schiet. „Zou jij soms die boom eens van dichtbij willen zien? Eventjes maar?” Hij maakt met een sleutel de voordeur open en dan wenkt hij Nienke met de hand.

Nienke knikt blij. „Nou! Graag mijnheer!” En ze vergeet alweer dat het al zo laat is en dat ze hoognodig naar huis moet.

In de gang hangt mijnheer zijn hoed aan de kapstok en dan hoort Nienke een zachte stem: „Breng je iemand mee, Karel?”

Er vliegt een lach over het gezicht van de mijnheer. Hij legt een vinger tegen zijn lippen en zegt „ssst” tegen Nienke.

„Ja lieve,” roept hij naar binnen. „Eventjes geduld!” En hij fluis-tert tegen Nienke: „Wil jij mij helpen?”

Helpen? flitst het door Nienkes gedachten. Hoe kan ik nu zo'n deftige mijnheer helpen? Ze knikt alleen maar.

„Jij wilt zo graag iets doen voor een ander, hè? Nu dan. Nu moet je eens goed naar me luisteren. Daarbinnen is mijn vrouw en zij is erg verdrietig. Ik heb van alles voor haar gedaan, maar ze kan niet echt blij zijn. En nu moest jij eens met mij naar binnen gaan en proberen mijn vrouw een beetje op te vrolijken. Dat zou iets goeds zijn.”

„Hoe . . . hoe komt dat dan?” vraagt Nienke aarzelend. „U hebt toch de mooiste boom van de wereld, u hebt een prachtige auto en een heel groot huis. U bent vast vreselijk rijk. Ik wou . . . ,” ze durft het bijna niet te zeggen, „. . . ik wou dat uw naam op het lijstje van onze dominee stond.”

„Weet je hoe het komt dat mijn vrouw niet blij is? Na Kerstmis moet ze geopereerd worden. Ja, dat is niet leuk, maar het moet.”

„Wat blijf je toch lang in de gang, Karel!” roept de stem opnieuw. „Is er iets?”

„Nee niets, lieve, ik kom zo! En ik breng een klein vriendinnetje mee.”

De mijnheer kijkt Nienke aan en zijn ogen lachen. „Weet je wat? Ja, dat doen we. Als het jou lukt om mijn vrouw aan het lachen te maken, al is het maar heel even, dan mag jij mijn naam op jouw lijstje zetten.”

Naast de mijnheer schuifelt Nienke naar binnen en eensklaps staat ze in het heldere licht van de kerstboom. Ze vindt alles wel erg vreemd, maar ze vindt het ook wel heerlijk.

De mevrouw zit nog in de diepe stoel. Nienke schrikt even. Van

buiten af heeft ze enkel de rug van die mevrouw gezien, maar nu kijkt ze haar recht in het gezicht. En dat gezicht is wel een beetje griezelig. Het ene oog is verborgen achter een grote zwarte lap.

„Kijk eens, Klara, wie ik heb meegebracht.” De mijnheer buigt zich over zijn vrouw heen en drukt een kus op haar grijze haar.

„Dit is . . . och, ik weet je naam niet eens . . .”

„Ik heet Nienke Gerritsen, mevrouw,” zegt Nienke, en ze probeert alleen naar het goede oog te kijken en die akelige zwarte lap te vergeten.

„Dag Nienke. Kom jij onze kerstboom eens bekijken? Dat mag hoor!”

Nienke weet niet goed wat ze zeggen moet. Ze vindt de boom wel erg mooi, de mijnheer wel erg vriendelijk, maar de mevrouw toch ook wel erg zielig met die zwarte lap en dat ene verdrietige oog. Zij weet niet wat zij — een meisje van tien jaar — daar nu aan kan doen.

Dan . . . ineens . . . denkt ze aan het verhaal van Jenneke. Hoe was dat ook weer? In het verhaal ging Jenneke met haar moeder mee op ziekenbezoek. Jennekes moeder bracht fruit en lekkers bij de mensen en boeken of bloemen.

Hier naast die mevrouw op een laag tafeltje staat een grote mand fruit. Appels, bananen en druiven. En er is een kast vol dikke boeken.

Maar wat deed Jenneke nog meer? Jenneke zong voor de zieken. Dat zou zij ook kunnen. Nienke krijgt een kleur als ze dat bedenkt. Zou die mevrouw het gek vinden als zij nu een mooi versje ging zingen bij de kerstboom?

Hoe ze het durft, weet ze later zelf niet meer, maar plotseling loopt ze naar de kerstboom toe, doet haar handen op de rug, waar ze de vingers in elkaar strengelt omdat het toch wel wat eng

is, en dan begint ze zo maar, zonder het te vragen, te zingen.

„Engelkens door 't luchtruim zwevend,
zongen zo blij, zo wonderzacht . . .”

Even, bij de eerste regels, bibbert haar stem een beetje, maar dan ineens gaat het gemakkelijker. Ze wordt helemaal warm van binnen als ze zingt van het Kindje klein en teer.

En bij dat hele lange Glóória doet ze even haar ogen dicht, want daar heb je zo verschrikkelijk veel adem voor nodig.

Als het uit is, blijft het even heel stil in de kamer. Je hoort de klok tikken. Nienkes hart begint te bonzen. Zo hard, dat ze het vast kunnen horen. Nienke ziet hoe de mevrouw met een dun kanten zakdoekje langs haar goede oog wrijft. En de mijnheer zegt: „Dat was heel, heel mooi, Nienke. Alleen geloof ik dat je mijn vrouw eerder aan het huilen dan aan het lachen hebt gemaakt.”

„Soms is huilen beter voor mensen dan lachen,” zegt mevrouw.

„Dit was erg lief van je, kind, om dat beeldige vers voor ons te zingen. En nu krijgt Nienke een lekkere appelbol van mij, en dan zal ze wel naar huis moeten. Hoe laat moet je thuis zijn?”

„Thuis?” Nienke slaat een hand voor de mond van schrik en haar ogen zoeken naar een klok. Al bijna halfzeven? Ooo! Dan had ze al lang thuis moeten zijn. Moeder weet niet eens waar ze is. Ze bijt op haar onderlip en ze slikt eens.

„En . . . en ik moet ook nog naar dominee De Vries.” De tranen springen in haar ogen.

„Ik weet het goed gemaakt,” zegt de mijnheer. „Ik bel die dominee even op en ik bel jouw huis op. Dan weten ze waar je bent. En dan breng ik jou in de auto thuis. Want het is toch een beetje mijn schuld dat je zo laat bent. Is dat goed?”

Natuurlijk vindt Nienke het heerlijk, maar het is toch net of ze

nog iets tegen de mevrouw moet zeggen. Of ze iets voor haar doen moet.

„Deze kerstboom is de mooiste van de hele stad, mevrouw,” zegt ze. „Kon u hem maar meenemen naar het ziekenhuis, dan kon u er vaak naar kijken. Ik ben ook in het ziekenhuis geweest,” vertelt ze er vlug bij, „voor mijn amandelen. En toen ik thuiskwam, kreeg ik een heel mooi theeserviesje van vader en moeder. Omdat ik zo flink was geweest. Zo prachtig, wit met rode bloemetjes.” Ze kijkt naar de mijnheer, en met haar hoofd een beetje scheef vraagt ze: „Krijgt mevrouw ook iets moois van u als ze weer thuis komt? En als ze flink is geweest?”

Nu moeten mijnheer en mevrouw allebei toch lachen.

„Jij bent me er eentje, hoor. Jij weet het leuk te bedenken.” Mevrouw veegt haar goede oog weer af met het zakdoekje, maar nu is het een lachtraan. „Weet je, Nienke, je moest mij eens komen opzoeken als ik weer thuis ben uit het ziekenhuis.”

Dat spreken ze af, maar dan moet Nienke toch naar huis.

In de auto, als ze deftig naast de mijnheer voorin zit, zegt hij: „Weet je wel, jongedame, dat ik jou nog iets beloofd heb?”

Nienke schudt van nee.

„Echt niet? Weet je niet dat ik je beloofd heb dat mijn naam ook op jouw lijst mocht staan als het jou gelukte mijn vrouw aan het lachen te maken? Als je haar een beetje blij kon maken?”

„O, maar dat heb ik helemaal niet gedaan,” haast Nienke zich te zeggen, „dat heb ik niet gedaan. Mevrouw begon eerst zelfs te . . . te huilen. Ik bedoel . . . alles ging vanzelf. Ik hoef er niets voor te hebben, mijnheer.”

„Beloofd is beloofd, Nienke!” En dan verhuist er een briefje van vijftwintig gulden uit de portefeuille van de mijnheer naar de badtas van Nienke. Vijftwintig gulden, moet je je eens voorstellen!

7. Naar bed

Moeder staat al bij de voordeur als de auto stopt en Nienke er met die vreemde mijnheer uitstapt. De mijnheer zegt dat moeder maar niet boos moet zijn op de laatkoomster. Want als moeder alles eens wist! Dat het eigenlijk zijn schuld is dat Nienke zo laat is en dat moeder in plaats van boos op Nienke maar boos op hem moet zijn.

Als hij weggereden is, gaat Nienke vlug achter moeder naar binnen. In het voorbijlopen hangt ze haar mantel aan de kapstok. Als vader nu maar niet erg boos is!

In de kamer zit vader bij de gedekte tafel. De kaarsjes van de kerstboom branden nog niet.

En dan vertelt Nienke alles aan vader en moeder. Dat ze de kerstgaven heeft opgehaald voor dominee De Vries en dat er een mevrouw bij een prachtige kerstboom zat, een mevrouw die erg verdrietig was. En dat zij toen voor die mevrouw heeft gezongen, hetzelfde versje dat Jenneke voor de zieke mensen zong in het verhaal van mijnheer Koster. En dat de mijnheer van die mevrouw toen ook geld voor de collecte heeft gegeven en dat hij zo blij was dat Nienke gekomen was.

Nienke vertelt in één adem door en moeder laat haar stil uitpraten. Ze is zo dankbaar dat Nienke weer veilig thuis is, maar toch doet het haar ook verdriet dat Nienke alles zo stiekem heeft gedaan.

„Hoe kwam je er eigenlijk bij om naar dominee te gaan?” vraagt ze zacht, en kijkt Nienke diep in de ogen.

Nienke krijgt een kleur. Ze hakkelt een beetje: „Ja, ik dacht . . . ik moest . . . weet u, ik wilde zo graag . . .”

„Je wilde zo graag iets voor een ander doen en toen dacht je dan jok ik eerst maar tegen Roos. Dan zeg ik dat dominee heeft opgebeld om Roosje af te zeggen en dan ga ik zelf stilletjes.”

Moeders stem is lief en streng tegelijk. Nienke schrikt ervan. Haar lip begint te trillen en de tranen branden achter haar ogen. „Maar ik zei het toch alleen maar om iets voor een ander te kunnen doen?”

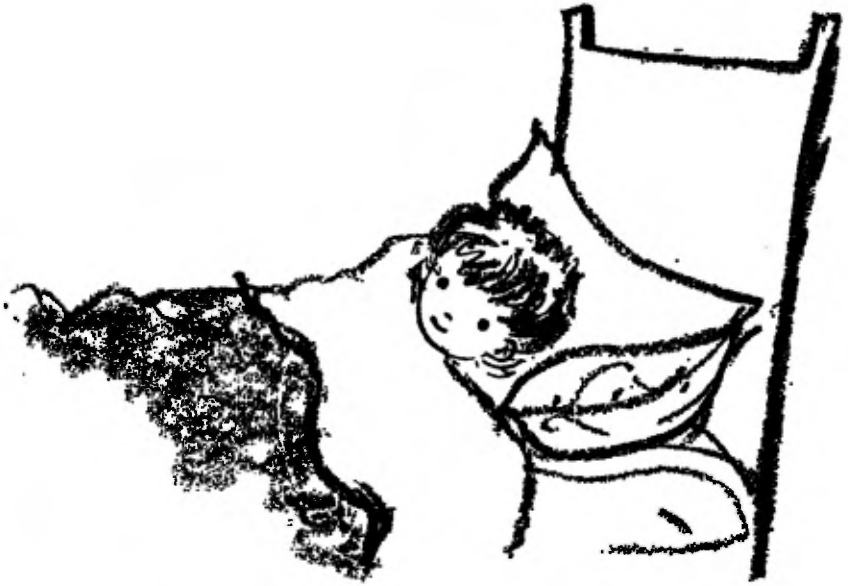
Vader en moeder knikken begrijpend. Vader zegt: „Dat weten we ook wel. Maar als zo iets met een leugen moet beginnen, kan het nooit goed zijn, dat voel je toch zelf ook wel? We mogen niet jokken, ook niet als het er om gaat iets goeds te bereiken.” Nienke weet ook wel dat het niet in orde was. En als ze na het eten vader welterusten zegt, fluistert ze iets in zijn oor. Hij knikt en strijkt even met zijn hand over haar haar. „Ja, dat is goed, Nienkepienk. Dan is alles weer goed.”

Voordat ze in bed gaat, bidt Nienke haar avondgebed. Na het gewone van elke avond, zegt ze nog twee zinnnetjes: „Here, wilt U mij vergeven dat ik gejojkt heb? En dank U wel dat ik fijn iets voor zieke mensen mocht doen. Amen.”

Moeder stopt de dekens warm bij haar rug in. „Volgende week kerstfeest, hè kind?”

„Nou. Fijn!” Nienke kruipt diep weg in het dekenholletje dat moeder maakt.

„Het is wel goed om veel voor andere mensen te willen doen,” zegt moeder nog, „maar je moet goed onthouden dat het niet het belangrijkste is wat wij doen. Het belangrijkste is, dat wij weten dat God alles voor ons gedaan heeft. Zonder dat wij

iets verdiend hebben. Dat Hij zelfs Zijn enige Zoon gegeven heeft. Daar gaan we met kerstfeest veel aan denken. Nooit vergeten, hoor."

„Nee moeder," zegt Nienke zacht. Ze is zo moe. Maar ze is ook heel blij.

„Welterusten Jenneke."

Nienke moet erom lachen. Jenneke, noemt moeder haar. Omdat ze net als Jenneke iets voor anderen heeft kunnen doen.

„Welterusten moeder."

Dan gaat moeder de kamer uit. Nienke hoort het niet eens meer, zo'n slaap heeft ze!

INHOUD

1. De vakantie begint	7
2. Moeder en Nienke versieren de boom	23
3. Nienkes plannetje	31
4. Op stap	39
5. Waar is Nienke?	47
6. Net als Jenneke	51
7. Naar bed	58